

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΚΡΑΚΗΣ

Ιεννηθεὶς ἐν Σίφνῳ, ἀνατραφεὶς δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅπου ἐσπούδασε ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ τὸ πρῶτον ἤρξατο τῆς δράσεώς του ἀπὸ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, χρηματίσας γραμματεὺς τοῦ Μητροπολίτου Μηθύμνης, μετὰ ζήλου καὶ δραστηριότητος καὶ πίστεως εἰς τὴν δύναμιν τῆς θείας διδασκαλίας ἐπιδοθεὶς εἰς ἦν καὶ ἀφωσιώθη. Μετὰ ταῦτα ἐδίδαξεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ίδιῳ Λυκείῳ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀειμνήστου Σπυρίδωνος Παταίου, ὅστις κατανοήσας τὴν ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα τοῦ ἀνδρός, παρεγώρησε τὴν πνευματικὴν διεύθυνσιν τοῦ Λυκείου εἰς αὐτόν, ὅπως ἔργασθῇ ἐπὶ τῶν παιδῶν ὡς αὐτὸς ἐνόει καὶ ἔθελε, χριστιανικῶς. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Λυκείου τούτου διέπρεψαν εἰς ὅλα τὰ μαθήματα, καὶ εἰς τὴν ἡθικὴν, τὴν ὁποίαν ὁ Μακράκης ἔθετο ἐν αὐτῷ χρηπῖδα τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ διαμορφώσεως τοῦ διανοητικοῦ. Πεπαιδευμένος κατατάσσεται ἀνθρωπος δὲν εἶναι ὁ πολλὰ εἰδὼς, ἀλλ' ὁ τὰ χρήσιμα εἰδὼς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς θεμελιώσας τὸν βίον του. Τὴν ἡθικὴν ἔξηρτα ἐκ τῆς εὐσεβείας, ἦν ἡγεμόνα τῶν ἀρετῶν οἱ πρόγονοι μας ἀπεκάλουν, διδάσκων ὅτι δὲν δύναται γάλλα πάρεξη γνησίᾳ ἡθικῇ ἀνευ πίστεως εἰς Θεόν, ἀνευ εὐσεβείας, ἀληθῆς δὲ εὐσέβεια ύπάρχει ἐν τῷ χριστιανισμῷ, καὶ μόνον ὁ ἀληθῆς χριστιανὸς εἶναι καὶ ἀληθῶς ἐνάρετος, καὶ ἡθικός.

'Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἤρξατο καὶ νὰ συγγράψῃ. Πρῶτον δὲ αὐτοῦ ἔργον εἶναι : 'Ἡ ἀ ποκάλυψις τοῦ κεκρυμμένου θησαυροῦ, καὶ ἄλλο κατόπιν ἔργον : 'Ἡ πόλις Σιών. 'Ο ύπερ τῆς εὐσεβείας ζῆλός του, καὶ ἡ ἐπίμονος ἀπαίτησίς του ἵνα ἡ ἐκκλησία ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἀποστολικῆς ἀπλότητος, διαρρυθμίζουσα τὰ ἑαυτῆς κατὰ τὸ ἀπόστολικὸν πνεῦμα τὸ διατετυπωμένον εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων καὶ εἰς τὴν ιστορίαν τοῦ ἀρχαίου χριστιανικοῦ βίου, ἐξήγειρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρχιερέων, ἐξώργισε δὲ τού-

τους σφόδρα κατ' αύτοῦ φυλλάδιον δι' οὐ ἥλεγχε τὴν τώρα κατάστασιν τοῦ κλήρου ὡς ἀντιχριστιανικήν, καὶ προέτρεπεν εἰς διόρθωσιν βίου τοὺς ἐπισκόπους. Μετὰ τὸ δημοσίευμα τοῦτο δὲν ἤδυνατο νὰ διατρίψῃ ἐν Κωνσταντίνοις πόλει, καὶ ἥλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπως συνεχίσῃ τὸ ἔργον του ἐν χώρᾳ ἐλευθερίας. Ἀλλ᾽ ισχυούσης τῆς ὁθωνείου δυναστείας εἶδεν ὅτι καὶ ἐν Ἀθήναις δὲν ἤδυνατο ὡς ἥθελε νὰ ἐργασθῇ, ὡμίλησε δὲ δις ἡ τρίς ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Πανεπιστημίου θέμα λαβών τοὺς Νόμους τοῦ Πλάτωνος. Αἱ ὄμιλοι του ἐκεῖναι ἐνεθουσίασαν τοὺς φοιτητὰς διὰ τὸ σαφές, τὸ ἔξεζητημένον, τὸ διαλεκτικόν. Ο Μακράκης κατεδείχθη ὁ ἔξοχος ἐρμηνευτὴς τοῦ Πλάτωνος. Ἀπ’ Ἀθηνῶν μετέβη εἰς Παρισίους ὅπου διέτριψεν ἐπὶ δύο ἔτη ἐκμελετήσας εἰς τὴν Γαλλικὴν τὰ νεώτερα φιλοσοφικὰ συστήματα ἐν πλάτει ἀπὸ τοῦ Κορτεσίου μέχρι τοῦ Ἐγέλου. Ἐν Παρισίοις δὲ συνέγραψε γαλλιστὶ συγγράμματα σπουδαιότατα φιλοσοφικὰ μεταφρασθέντα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ύπὸ Α. Λεκατσᾶ. Δι’ ἐνὸς τούτων ἀναίρεσιν ἐπιχειρεῖ τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῶν ψευδῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου ἀπόδειξιν ἐπιχειρεῖ φιλοσοφικὴν τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Ἐκ Παρισίων ἐπανελθὼν μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἐδημοσίευσε τὰς ἐν ἐκπαιδευτικῷ συλλόγῳ τῆς συνοικίας Ταταούλων διαλέξεις του ύπὸ τὸ ὄνομα τὸ ἐθνοδόξαστον ἔργον, ἐκεῖθεν δὲ ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἤρετο τῆς ἐπισημοτέρας δράσεώς του δι’ ὄμιλῶν ἐν ταῖς πλατείαις τῆς Ομονοίας καὶ τοῦ Συντάγματος θέμα τούτων λαβὼν τὸ ἔργον τοῦ 1821 πῶς ἀν κάλλιστα καὶ ἄριστα εἰς πέρας ἔλθοι. Ἐπὶ ἔξι μῆνας ἡγόρευεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνώπιον χιλιάδων λαοῦ, ὅτε οἱ μασόνοι παρενέβαλλον ἐμπόδια εἰς ματαίωσιν τοῦ λόγου, ἐναντιουμένου εἰς τὰ σχέδιά των. Ο λόγος δὲν ἐμποδίσθη, καὶ ὁ Μακράκης ἐπετέθη δριμὺς ἀλλ’ ἀποδεικτικὸς κατὰ τῆς Μασσονίας, καθ’ ἓντος καὶ πολλὰ ἔγραψεν ἐν τῇ Δικαὶοσύνῃ, ἵτις τότε ἐξεδίδετο ύπ’ αὐτοῦ καὶ εἰς χιλιάδας ἐκυκλοφόρει ἀντιτύπων. Κατεδιώχθη ύπὸ τῆς τότε κυβερνήσεως τοῦ Κουμουνδούρου, καὶ ἐφυλακίσθη ὡς δῆθεν προκαλῶν στάσεις κατὰ τῶν ἀρχῶν, τὸ δὲ κακουργιοδικεῖον ἐν Σύρω μετὰ διαλεκτικωτάτην αὔτοῦ καὶ ἀποδεικτικὴν τῆς ἀθωότητός του ἀπολογίαν ἐκήρυξεν ἀθύον. Ἐπαναλαβὼν τὴν ἐν ταῖς πλατείαις διδασκαλίαν του ἔξεδωκε καὶ ιδίαν ἐφημερίδα ὁ Λόγος, ἔδειξε δὲ διὰ τῶν ὄμιλῶν του ὅτι κατεῖχε τὴν γνῶσιν τοῦ Ἑλλήνος λόγου, τὴν γνῶσιν τοῦ λογίζεσθαι ὅρθως, τὴν γνῶσιν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτῶν, ὅτι ἡ το κάτοχος ιδίου συστήματος φιλοσοφικοῦ, καὶ δεινὸς ἐρμηνευτὴς.

τῶν Ἀγίων Γραφῶν, ἀρχιερεῖς δέ, καθηγηταί, φοιτήταί, λόγιοι, πλῆθος παρευρίσκετο εἰς τὰς ὄμιλίας του, τινὲς δὲ τούτων καὶ κατ' ίδίαν ἐδιδάσκοντο ὑπ' αὐτοῦ.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς ἑλλην. ἐκκλησίας δι' ἐγκυκλίου τῆς συνέστησεν αὐτὸν ὡς διδάσκαλον τοῦ θείου λόγου, ὡς ἐρμηνευτὴν τῶν Γραφῶν ἄριστον, ζηλωτὴν τῆς πατρώας εὔσεβείας καὶ πίστεως, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τοὺς λόγους του. Ὁ ἀείμνη-Σύρου Λυκοῦργος καλέσας τὸν Μακράκην παρ' ἔαυτῷ ἵνα διδάξῃ εἰς τὸ ποιμνιόν του, τακτικῶς ἐφοίτα εἰς τὰς τὰς ὄμιλίας του. Καὶ ἐνόσῳ δὲ Μακράκης κατεπολέμει τὸν μασσονισμόν, καὶ κατεδείχνει τοὺς ἔξ αὐτοῦ ἔνικοὺς κινδύνους, οὐδὲν δὲ ἔλεγε κατὰ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Ἑλλάδος, ηὔνοεῖτο ὑπ' αὐτῶν καὶ συνιστάτο ὡς φωστὴρ τῆς ὁρθοδοξίας. Ἄλλ' ὅτε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σιμωνιακῶν τῷ 1874, ἀπεδείχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς ἔνοχοι, ὅτι ἡ γόρασαν τὴν Ἱεραρχίην, ἢ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος ἤρνεῖτο νὰ τιμωρήσῃ τούτους διὰ καθαιρέσεως, δὲ Μακράκης Ὡψώσει φωνὴν κατὰ τῆς σιμωνίας, καὶ ἐπεκαλεῖτο τοὺς Ἱεροὺς τῆς ἐκκλησίας κανόνας· ἔκτοτε χρονολογεῖται ἡ μῆνις τῶν ἀρχιερέων τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοῦ Μακράκη, ἥτις, ὅσον αὐτὸς ἐξηκολούθει νὰ ἐλέγχῃ τούτους, ἐτραχύνετο ἔως οὐ ἐνέσκηψεν εἰς καταδίωξιν αὐτοῦ.

Ο Μακράκης συνέστησεν ἐν Ἀθήναις τῷ 1875 Σχολὴν Φιλοσοφικὴν καὶ ἐκπαιδευτικήν, ἥριθμοῦντο δὲ περὶ τοὺς 150 μαθηταί, καὶ πλῆθος συνέτρεχεν εἰς τὰς ἐσπερινὰς αὐτοῦ διδασκαλίας. Ἡ I. Σύνοδος ἐλεγγομένη ὑπ' αὐτοῦ ὅτι δὲν ἐφαρμόζει τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς νόμους κατὰ ἐλεγχθέντων σιμωνιακῶν ἐπισκόπων, καὶ βαρέως τὸν ἐλεγχον φέρουσα ἀπεκήρυξε δι' ἐγγράφου της τὸν Μακράκην ὡς αἰρεσιάρχην, καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν πολιτικὴν ἔξουσίαν, ἥτις διαλύσασα τὴν Σχολὴν του, εἰσήγαγεν εἰς δίκην ἐπὶ αἰρέσει, ἐνέκλεισεν εἰς φυλακάς, κατεδίωξε τοὺς μαθητάς του, καὶ ἐχαρακτήρισε τὴν διδασκαλίαν του ὡς αἴρετικήν. Ἄλλ' ἡ ἔργασία τοῦ Μακράκη καὶ μετὰ τοὺς διωγμοὺς τούτους ἐξηκολούθησε. Καθ' ἐσπέραν αὐτοῦ διδάσκοντος ἥκροῶντο πολλοί, ἄνδρες, γυναικεῖς, μεγάλοι, μικροί. Ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου καὶ μέχρι τοῦ Μαΐου ἐδιδάσκει καὶ διδάσκει ἐν Ἀθήναις ἐν ίδιᾳ Σχολῇ τὸν Λόγον, τοὺς δὲ θερινοὺς μῆνας περιοδεύει ἀποκλειστικῶς διδάσκων ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας. Ἡ διδασκαλία του σαφής, ἀπέριττος, καταληπτή, ἀποπνέει ἐξαίρετον χάριν. Πολλάκις ἀκούων τις αὐτοῦ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀκούσῃ πάλιν, ἐπὶ δὲ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὄμιλῶν πολλάκις, ὄμιλει ὡς περὶ νέου. Ἡ διαλεκτικότης του ἀμίμητος. Ἀναλυτικὸς εἰς βάθος, διορατικὸς ἐν ταῖς ἐννοίαις καὶ ταῖς λεπτομε-

ρεστάταις χριτικώτατος, ὅταν ἀναλύῃ τὸν Πλάτωνα, ἢ τὸν Ἀριστοτέλη· ὅταν ἐρμηνεύῃ τὰ δράματα τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Εὐριπίδου ἢ τοῦ Σοφοκλέους, μαγεύει· ὅταν ἐρμηνεύῃ τὰς Ἀγίας Γραφὰς καταπλήττει. Βαθυγνώμων νοῦς, ἐνάρετος ἐν τῷ βίῳ. Πιστεύει εἰς δὲ τι διδάσκει. Ἡ κλίνη καὶ ἡ ἔργασία εἶναι ἡ τροφὴ του. Συνέγραψε πολλά, ὃν τὰ σύσιωδέστατα ἔργα του εἶναι τὸ ἐκπαιδευτικὸν καὶ τὸ φιλοσοφικόν του σύστημα, καὶ ἡ ἐρμηνεία εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Τὰ συγγράμματά του εἶναι τὰ ἔξης.

- 1) Ἀνακάλυψις τοῦ κεχρυμμένου θησαυροῦ.
- 2) Λύσις φιλοσοφικὴ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἀφορισμοῦ.
- 3) Ἡ πόλις Σιών.
- 4) Ἀσπὶς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας.
- 5) Παπικὴ μανιά ἔξηγιασμένη.
- 6) Ὁ Γεροντισμός.
- 7) Ὑπόμνημα περὶ ἐκκλησίας Χριστοῦ.
- 8) Τὸ ἐθνοδόξαστον ἔργον.
- 9) Λογικὸς ἔλεγχος θωρακωτοῦ τίνος ἐλέγχου.
- 10) Λόγοι κατηγητικοὶ ἐπὶ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως.
- 11) Ἀπολογία ἐπὶ τοῦ περὶ ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ζητήματος.
- 12) Φιλοσοφικὰ εἰς τὸ γαλλικόν.
- 13) Ἡ ἐλευθέρα τεκτονικὴ (Μασονία).
- 14) Λόγος οὗ τὸ θέμα Χριστὸς ὡς Αὐτοκλήθεια.
- 15) Ἐρμηνεία εἰς τὴν πρὸς ἑβραίους ἐπιστολήν.
- 16) Ἐρμηνεία εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
- 17) Τὸ τρισύνθετον τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας.
- 18) Θεία καὶ Ἱερὰ Κατήχησις.
- 19) Ἐκπαιδευτικὸν σύστημα περιέχον τὴν Γραμματομάθειαν, Λεξιμάθειαν, καὶ Λογομάθειαν.
- 20) Ἡ φιλοσοφία καὶ αἱ φιλοσοφικαὶ ἐπιστῆμαι (τόμ. Α. Ψυχολογία καὶ Λογική).
- 21) Ἡ φιλοσοφία καὶ αἱ φιλοσοφικαὶ ἐπιστῆμαι (τόμος Β'. ἡ Ηθική).
- 22) Αἱ φιλοσ. ἐπιστῆμαι (τόμος Γ'). Ἡ Θεολογία).
- 23) Αἱ φιλοσ. ἐπιστῆμαι (τόμος Γ'). Ἡ Φιλοσοφία).
- 24) Λόγοι ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ 1821.
- 25) Ἡ ἐφημερὶς Δικαιοσύνη ἐνὸς ἔτους.
- 26) Ἡ ἐφημερὶς Λόγος ἐτῶν 22.
- 27) Ἐρμηνεία εἰς τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαυΐδ.
- 28) Ἐρμηνεία εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην.

Ο Μαχράκης ἐγένετο γνωστὸς εἰς τὸν ἔσω καὶ τὸν ἔξω κόσμον διὰ τῆς δράσεώς του, τῶν συγγραμμάτων του καὶ τῶν πολλαχῶν κατ' αὐτοῦ καταδιώξεων· ἐσυκοφαντήθη καὶ διεβλήθη ὡς αἱρετικὸς ἀνὴρ ὑπερμαχήσας ὅσον οὐδεὶς ἄλλος τῶν συγχρόνων, ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς ὄρθοδοξίας καὶ τῶν πατρικῶν μας παραδόσεων, καὶ τοῦ ὄποιου η̄ διδασκαλία σπουδαῖων ἐπέδρασεν ἐπ' ἄγαθῷ καὶ τῆς φίλης πατρίδος, πολλοὶ δὲ εἶναι οἱ ὠφεληθέντες ἐξ αὐτῆς. Ή τῆς φίλης πατρίδος, πολλοὶ δὲ εἶναι οἱ ὠφεληθέντες ἐξ αὐτῆς. Ή δὲ νεωτέρᾳ θρησκευτικὴ ἐν Ἑλλάδι κίνησις εἰς τὸν Μαχράκην ὀφείλεται τὸν γενναιών καταπολεμήσαντα τὸν ύλισμόν, καὶ τὴν ψευδεπιστήμην μετὰ λόγων καὶ ἀποδείξεως ἐλέγχαντα.

Ἐξετέθη ὑποψήφιος βουλευτὴς ἀπαξ μὲν ἐν Σιρφιῷ τῇ ἴδιᾳ αὐτοῦ πατρίδι καὶ τρις ἐν Ἀττικῇ, ἀπέτυχε δὲ κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐν Ἀττικῇ ὑποψηφιότητα τοῦ 1880 ἀντὶ ὀλίγων ψήφων, καὶ τοι ἐπολεμήθη ἰσχυρῶς ὑπὸ τῆς ἔξουσίας. Τὰς πολιτικάς του ἀρχὰς καὶ ἴδεας ἔξηγησεν εἰς τὴν ἐφημερίδα του ὁ Λόγος φέρουσαν τίτλον ἐφημερίας τῆς ἐν Χριστῷ Θρησκείᾳ, πολιτείας καὶ φιλοσοφίας. Ἐὰν η̄ τε ἐκκλησία καὶ πολιτεία εἰχον τὴν φρόνησιν νὰ χρησιμοποιήσωσι τὴν ικανότητα ταύτην, τὸ θέμος ἦθελεν ἔχει μεγάλας ὠφελείας ἐξ αὐτοῦ. Ο Μαχράκης ἥδυνατο νὰ μορφώσῃ διδασκάλους καὶ ιερεῖς, διότι πλὴν θήσεων, σταθερὸς εἰς τὸ φρόνημά του μέχρι θανάτου, ἀναλλοίωτος εἰς διαληθερίας νόημα καὶ φρόνημα αὐτοῦ, ἀντλεῖ τὸ σθένος του ἐκ τῆς πεποιθήσεως τῶν ἀρχῶν του καὶ ὅλη του η̄ δρᾶσις ἔξαρται ἐκ τῶν πεποιθήσεών του.

Πιστεύει καὶ λαλεῖ. Ἄμειλίκτος κατὰ τῆς παρανομίας τῶν ἀρχόντων κεραυνοβολεῖ τοὺς ἀνατροπεῖς τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν καὶ πολεμίους διὰ βαρυτάτου ἐλέγχου λογικῶν ἀποδείξεων, εἰς τὴν ὄποιαν μὴ δυνάμενοι ν' ἀντείπωσιν οἱ ἐλεγχόμενοι ἀποκαλοῦσιν ὕδριον καὶ τὸν ἐλεγκτὸν ὑδριστήν. Πρέπει νὰ ακούσῃ τις τὸν Μαχράκην διδάσκοντα, η̄ ν' ἀναγνώσῃ ἐπισταμένως σύγγραμμά του κειότερον συνδεθῆ μετ' αὐτοῦ καὶ γνῷ ὅτι ὁ βίος του εἶναι ἐφαρμογὴ τοῦ εὐαγγελικοῦ νόμου, βίος γνησίου χριστιανοῦ διδασκαλοῦ, εἴμαι βέβαιος ὅτι θ' ἀναφωνήσῃ οἴους η̄ χριστιανικὴ πίστις ἀναδεικνύει ἡρωαῖς ἀρετῆς! Λογικὸς εἰς τὰς διδαχὰς του, καὶ ἡθικὸς εἰς τὰ ἔργα του, ἐπιβάλλει διὰ τοῦ παραδείγματος τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην τῶν εἰδότων αὐτόν. Λιτός ἐν τῷ βίῳ, ἐγκρατέστατος, σωφρονέστατος, νήφων, εὐεργετικώτατος, πλήρης πίστεως καὶ ἐλπίδος ἀπεκδέχεται τὴν

διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἀναμόρφωσιν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ τὸν θρίαμβον τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Μὲ ταύτην τὴν ἐλπίδα ζῇ καὶ ἐξ αὐτῆς ἀρύεται θάρρος καὶ ἴσχυν, διδάσκων, συγγράφων, συζητῶν, κηρύττων, ἐλέγχων, ἀποδεικνύων, φιλοσοφῶν, πολιτευόμενος. Ο Χριστός, κατ' αὐτόν, εἶνε ὁ θεμέλιος τῆς ἀπὸ Θεοῦ τάξεως ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀρχηγὸς τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, φιλοσοφίας, καὶ πολιτείας, πιστεύει δ' ακραδάντως ὅτι ἡ ἀνθρώπινος κοινωνία θὰ εὐδαιμονήσῃ ὅταν συνταχθῇ ἀριστοκρατικῶς ἥτοι κατὰ Χριστὸν θρησκευτικῶς, φιλοσοφικῶς, πολιτικῶς . . .

Σ. Δ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

Αθῆναι, Αὔγουστος τοῦ 1895.

ΣΥΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΗΛΙΘΙΟΤΗΣ

— "Ακούσε, φιλάττη μου, τί ἔπαθα σήμερον τὸ πρωΐ. 'Ακόμα εἴμαι εἰς ταραχήν. Δὲν θὰ τολμήσω πλέον νὰ ἀτενίσω τὸν Πέτρον.

— Τί τρέχει, καλέ; μὲ τρομάζεις!

— Φαντάσου! μόλις εἶχα τελειώσει τὸ λουτρόν μου καὶ ἤμην σχεδόν. . . négligée. . . ὅταν αἴφνης ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ εύρισκομαι ἀπέναντι τοῦ χ. Πέτρου, ὅστις εἶχεν ἔλθει ἔκει κατὰ λᾶθος καὶ ἀπὸ κακὴν συνεννόησιν τῆς ὑπηρετρίας. . .

— "Α, τὸν αὐθάδη!

— Πίπτω λιπόθυμος ἀπὸ τὴν ἐντροπήν μου, αὐτὸς δὲ γίνεται κόκκινος σὰν παπαροῦνα καὶ . . . φεύγει!

— "Α! τὸν βλᾶκα!